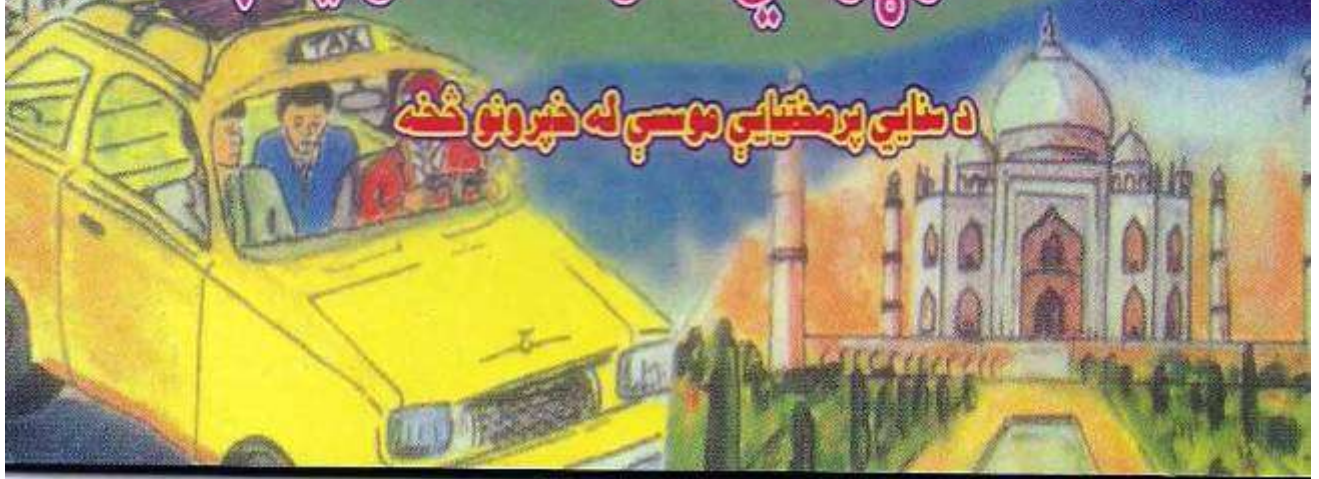

Ketabton.com

د وړوګي حارث د سفر يادښت

د سټاډي پرمختيايي موسسې له خپرونو څخه

دورويکي حارث د سفر يادښت

- خپرونکي : د سنایي پرمختیایي موسسه
 مسول مدیر : راز محمد «دلیلی»
 لیکونکي : محمد رفیع «کابلي»
 پښتو ژباړه : سید حامد «هاشمي»
 انځورگر : سلطان حمید «فانوس»
 کمپوز او دیزاین : سید نذیر «حسیني»
 لومړۍ چاپ : ۱۰۰۰ ټوکه، د افغانانو لپاره د عالی تعلیماتو اداره (SAFE) د ۱۳۷۷ کال د کب میاشت.
 دویم چاپ : ۱۰۰۰ ټوکه، د سنایي پرمختیایي موسسه (SDO) د ۱۳۷۹ کال د وري میاشت.
 دریم چاپ : ۵۰۰۰ ټوکه، US-BPRM د IRC-UGP له خوا د ۱۳۷۹ کال د تلې میاشت.
 څلورم چاپ : ۲۰۰۰ ټوکه، USAID, TROCAIRE په مالي مرسته د ۱۳۸۰ کال د تلې میاشت.
 پنځم چاپ : ۲۰۰۰ ټوکه، د سنایي پرمختیایي موسسه Children at Risk د ۱۳۸۱ کال د مرغومي میاشت
 شپږم چاپ : ۱۰۰۰ ټوکه، د سنایي پرمختیایي موسسه د ۱۳۸۲ کال د تلې میاشت.
 اووم چاپ : ۲۰۰۰ ټوکه، د سنایي پرمختیایي موسسه د ۱۳۸۲ کال د لیندۍ میاشت.
 اتم چاپ : ۱۰۰۰ ټوکه، د سنایي پرمختیایي موسسه د ۱۳۸۳ کال د لیندۍ میاشت.
 اوسني چاپ :
 نهم چاپ پښتو : ۱۵۰۰ ټوکه د سنایي پرمختیایي موسسې په مالي لگښت د ۱۳۸۵ کال د سلواغې میاشت
 لسمه طبع پښتو : ۱۰۰۰ ټوکه د سنایي پرمختیایي موسسې په مالي مرسته د ۱۳۸۶ کال د کب میاشت

ددې کتاب ټول حقوق د سنایي پرمختیایي

موسسې پورې اړه لري.

په کابل کې پته: پنځم سرک، انصاري څلور لارې د محمد علم فیض زاد لیسې خواته
 تېلفون: ۰۲۰-۲۲۰۱۶۹۳

پوسټ بکس: ۱۸۱

برېښنالیک: sieal@brain.net.pk

انټرنیټ پاڼه: www.sanayee.org

په پاکستان کې پته: اورکزي پلازې شاته، یوینورسټي ټاون، پېښور پاکستان.

تېلفون: ۹۱۵۸۲۱۶۵-۵۸۴۲۱۵۵-۹۱-۰۰۹۲

فکس: ۵۸۴۵۱۳۹ - ۹۱ + ۹۲

تصويري كيسه

د وړوګي حارث

د سفر يادښت

دور وکي حارث د سفر يادښت

کله چې ((دور وکي حارث)) کتاب، لوستونکو و لوستلو، ټولو کوچنيانو ځانونه د حارث په خير گڼل او د سفر ذوق ورسره پيدا شو تر څو يوتره (کاکا) و مومي او په سفر سره ولاړ شي. مونږ ته يې ليکونه راواستول او تلفونونه يې وکړل چې څرنگه کولای شي دنړۍ شا او خواته سفر وکړي؟ زمونږ ځواب دوي ته دا و چې دنړۍ په هکله مطالعه وکړي او ځانونه دنړۍ د احوالو څخه خبر کړي. د پايلې په توگه (دور وکي حارث) کتاب زرگونه ټوکه د لوستونکو د پوښتنو د ځواب لپاره موثروو. د دې لپاره چې لاسونه مو تش پاتې نه شي بيا هم د دې کتاب د چاپولو په هکله هڅه کوو چې د غوښتونکو او مطالعه کوونکو د تندي تسکين وکړو.

والسلام

سريزه

دغه كتاب دريم كتاب دى چې د کوچنيانو لپاره دخپرولودلړۍ په برخه كې د سنایي پرمختيايي موسسې (SDO) له خوا د چاپ په گانه بنايسـته كېږي. دا كتاب دومر په زړه پورې او گټور دى چې په لوستلو سره يې په زړه پورې، گټور او نه هيريدونكي موضوعات زده كېږي او يادښت يې د تل لپاره د لوستونكو په ذهنونو كې پاتې كېږي.

دغه كتاب د يو هونبنيار او دقيق كوچني صحنې او موضوعات چې دنړۍ خو ملكو نو ته دپلار ديو دوست سره چې دى يې (كاكاجان) بولي تشریح كوي. ښكلى تصويرونه، نقشې او د مختلفو ممالكو بيرغونه د كتاب ښكلا لازياتوي.

ددې كتاب دنشـرولو موخه او مقـصد د کوچنيانو د ذهنونو پرمختيا، پياوړتيا او د معلوماتو ډير والى دى.

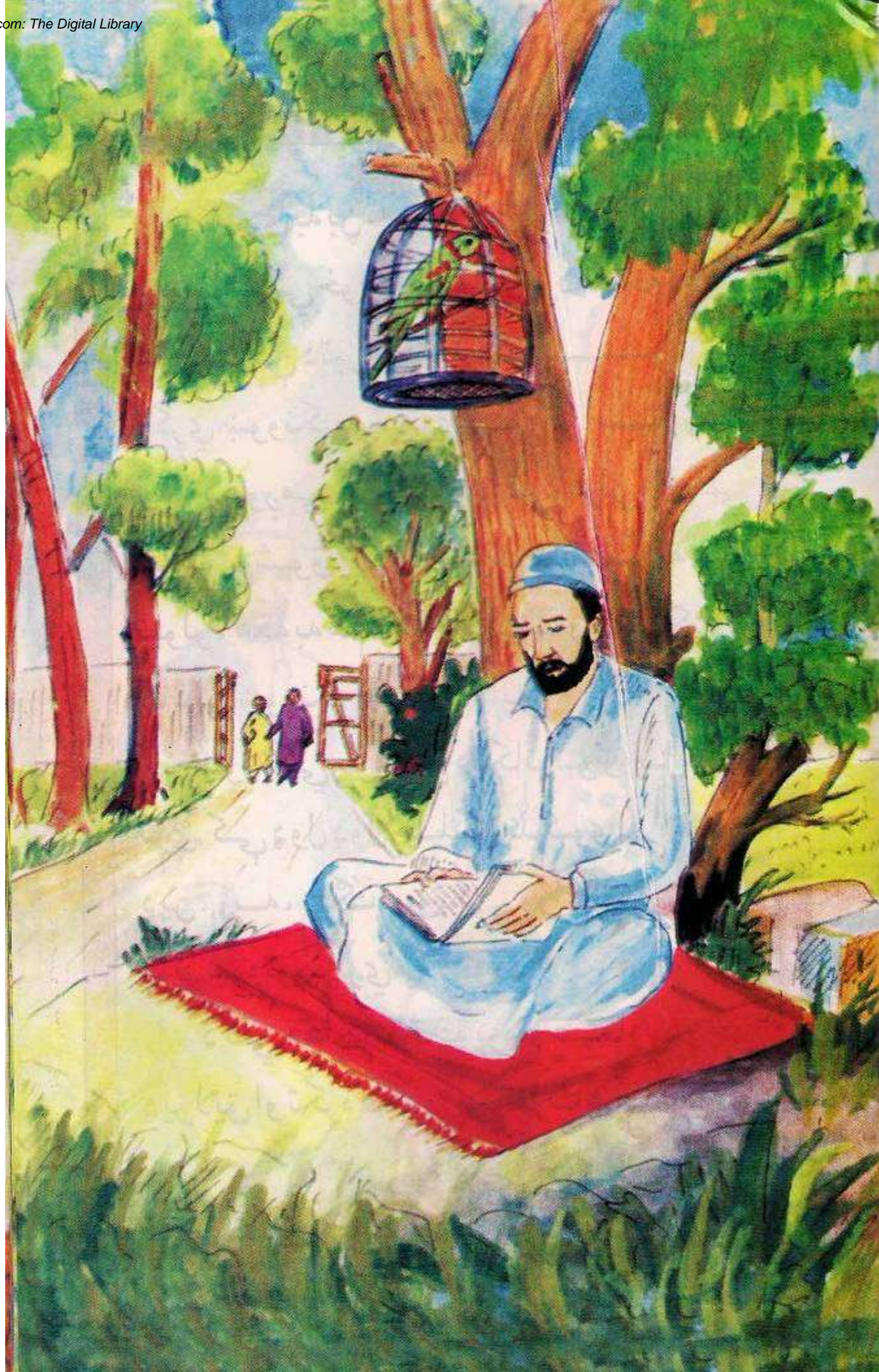
والسلام

راز محمد «دليلي»

دور وکي حارث د سفر يادښت

کله چې زه د دولسو کلو نوهلک وم زموږ
په گاوند کې يوه سپين سري مهربانه بنځه وه
چې مونږ ته به يې کيسې کولې. هغې به ويل:
پخوا يو ښوونکی و چې يوبن او يو طوطي يې
درلودل. کله به چې ښوونکی له ښوونځي څخه
کورته راغی، خپل بن ته به تللو او خپل طوطي
به يې هم د ځان سره وړلو. د طوطي قفس به يې
دوني په يو ښاخ کې ځورندولو او خپله به يې
دوني سيوري لاندې سبق وايه. کله به چې
ښوونکی چاته ويل چې ښه راغلاست طوطي
به يې هم په خپله ژبه غر غر کاوه او ويل به يې
ښه راغلاست، ښه راغلاست.

د کلي هلکانو ښوونکی سره ډيره مينه
لرله او هغه ته به يې ښاغلی ښوونکی صاحب

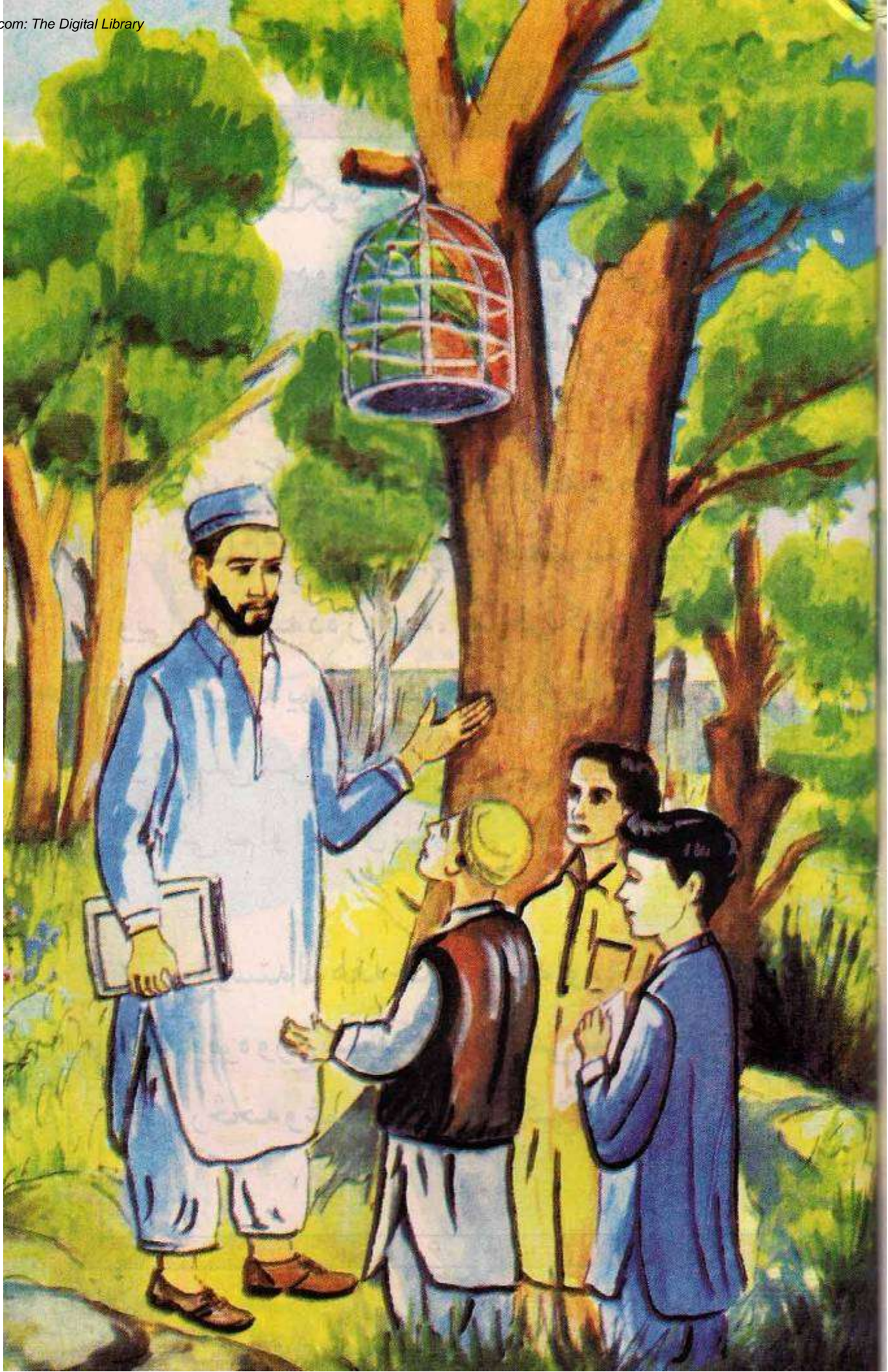

وايه. هغوي به بن ته راتل، دونو سيوري لاندې
به د بنوونكي خواته راتوليدل او دهغه نه به يې
غوښتل چې د تيرو وختونو كيسې ورته
وگړي. بنوونكي به دنړۍ، غرونو، سيندونو،
لمر، سپوږمۍ او ستورو كيسې كولې. طوطي
به هم په شوق او ذوق سره دې كيسوته غوږ
نيولو، هغه به هم د هلکانو په شان بنوونكي ته
بناغلي بنوونكي صاحب وايه.

بنوونكي يوه ورځ هلکانو ته وويل: ((په
نړۍ کې ډول ډول خلك ژوند کوي. د هغوي
دين، ژبه، رنگ، پوټکي، رواج او خوراک له
مونږ سره توپير لري.))

د کلي د هلکانو څخه يوه م حارث و چې
ډير لايق او تکړه هلك و. حارث هوډ درلودلو

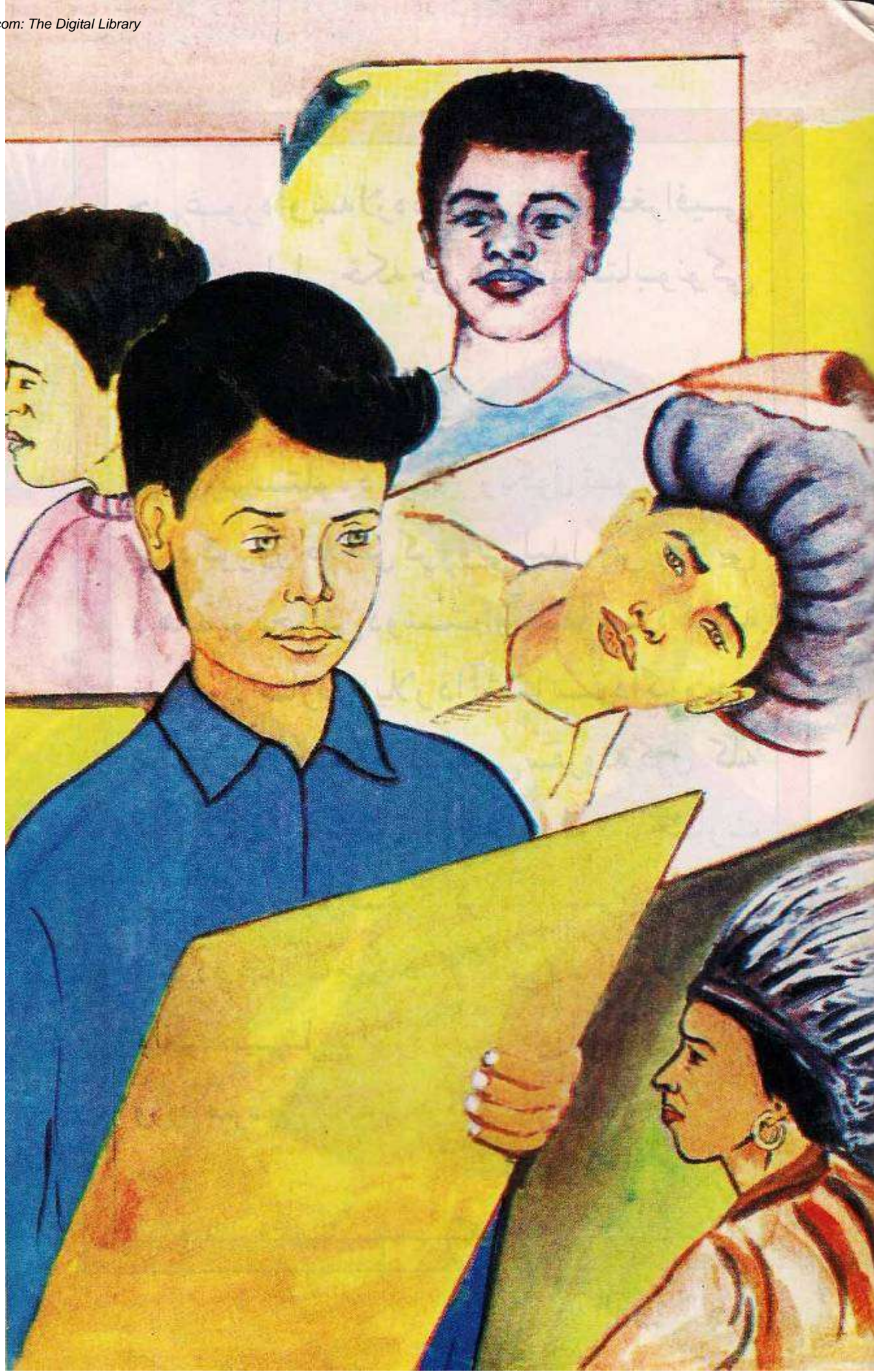

چې دنړۍ د خلکو د رواجونو په هکله په ډیر څه
و پوهیږي. یوه ورځ کله چې کورته راغی، خپل
پلار ته یې وویل: ((پلار جان هیله لرم چې دنړۍ
شا او خواته سفر وکړم او وگرځم او د ډول ډول
خلکو په هکله په څه وپوهیږم او څه زده کړم.))

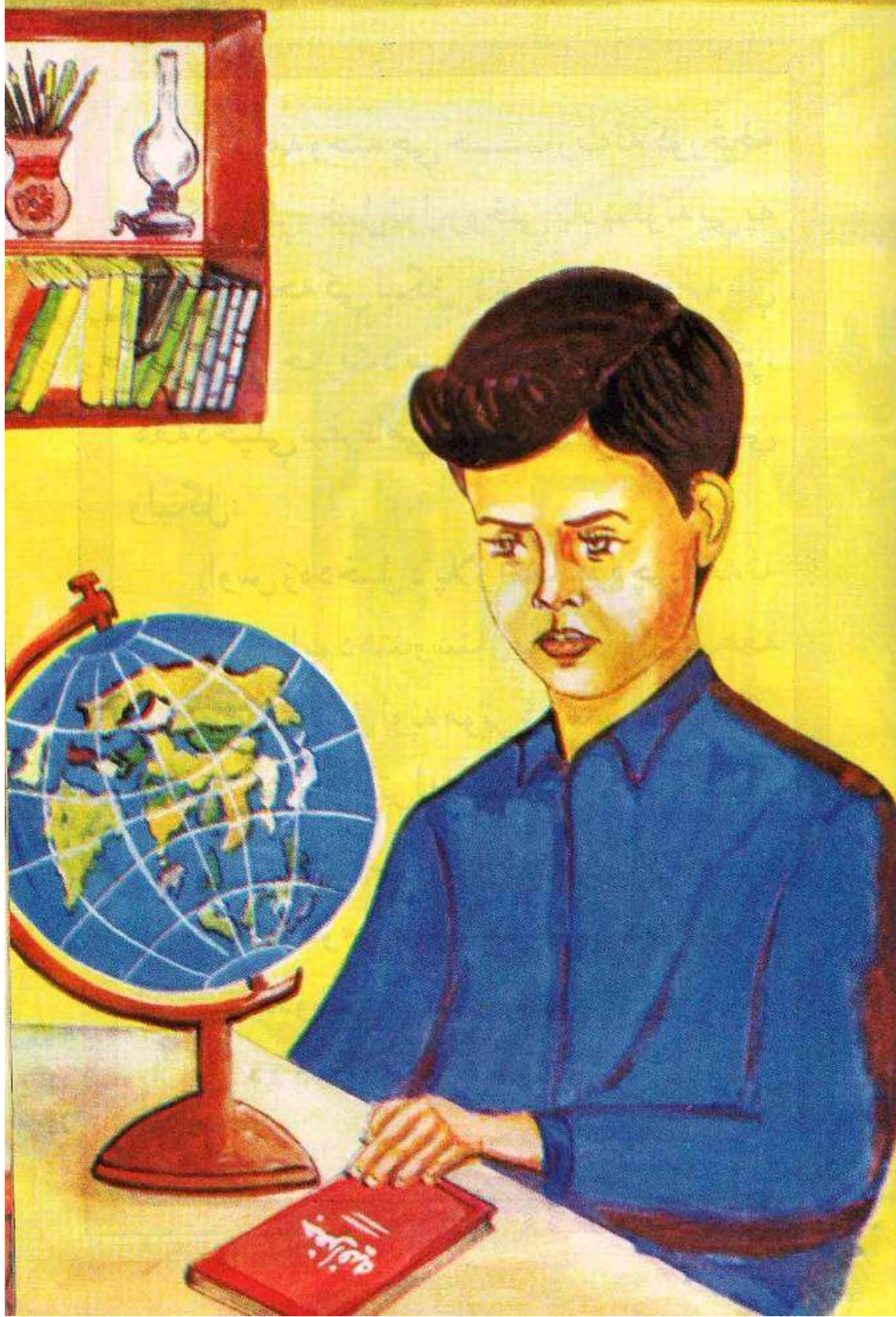
د حارث پلار چې یو ښه او مهربان سړی و
ویې ویل: (ښه ده زړگیه، اما څرنگه به امکان
ولري چې ته یوازې سفر وکړي؟) حارث حیران
او ناهیلی شو او د ځان سره یې وویل چې لاڅو
وړوکی یم او امکان نلري چې یوازې سفر وکړم

وروسته له هغه حارث شپه او ورځ غمجن
و هغه یوه ورځ ښوونکي ته ورغی او مشوره
یې ورڅخه وغوښتله. ښوونکي ورته وویل

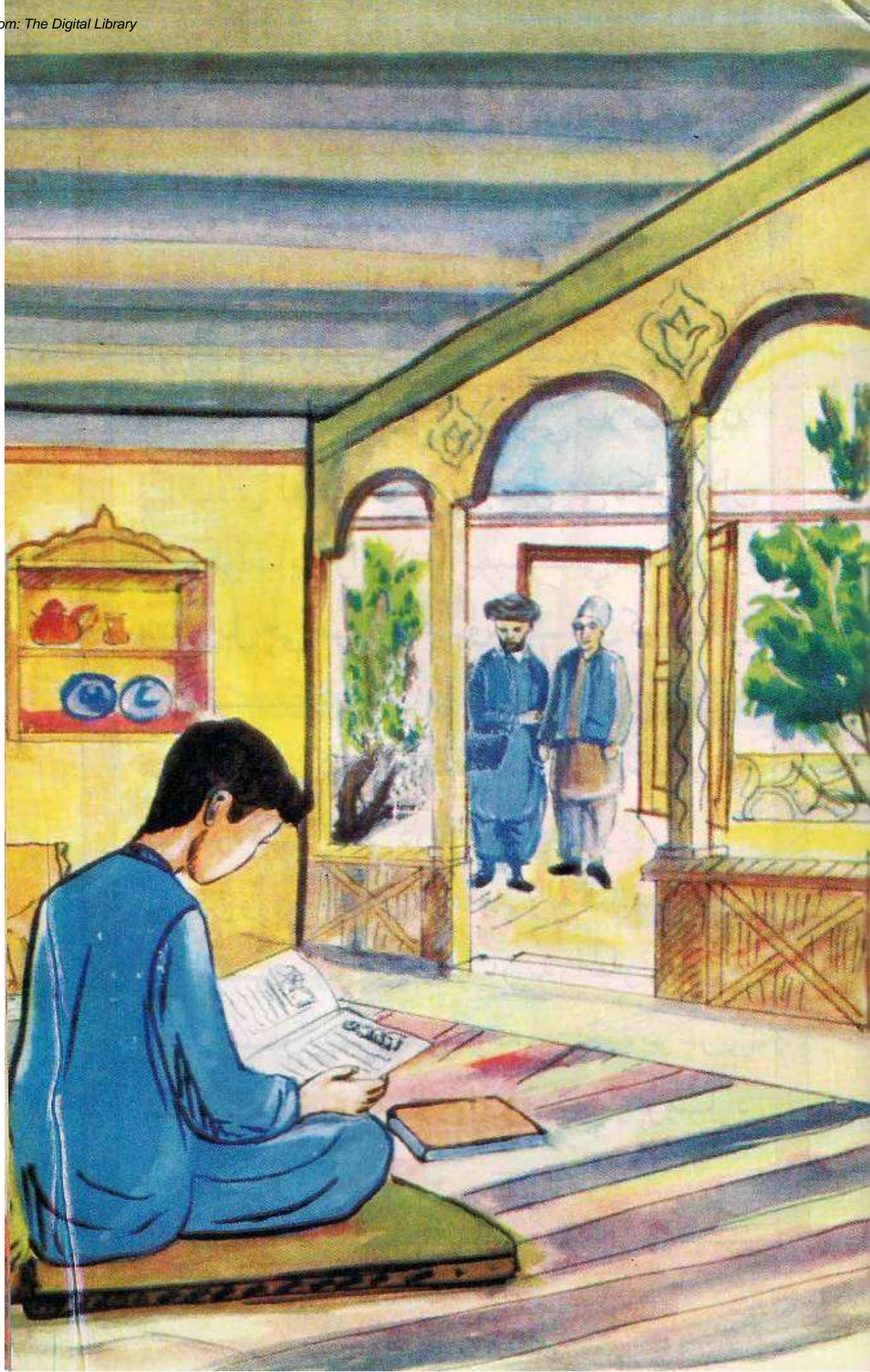
چې غوره او بڼه لاره داده چې ته د جغرافیه
کتابونه ولولې ځکه چې هر څه په کتابونو کې
شته دي.

یوه ورځ کله چې حارث د جغرافیه
کتاب لوستلو، د کور ورتګول شو. کله چې
یې د کور وړ خلاص کړ، ویې لیدل چې پلاری
د هغه یو پخوانی دوست او آشنا سره کورته
نوټل. د حارث د پلار دا آشنا سوداګرو چې
دنړۍ مختلفو ملکونو ته یې سفرونه کول. کله
چې د ژمي رخصتۍ را ورسیدلې، د حارث
پلار هغه د خپل سوداګر آشنا سره په سفر
ولیرد. حارث ځان سره کالی، کتابچه او قلم
واخیستل، مور، پلار، خویندو او وروکو
ورور سره یې مخه بڼه وکړه.

له کومه وخته چې حارث له کورڅخه حرکت وکړ، خپل ټول روځني یادښتونه يې په خپله کتابچه کې ليکل. دغو یادښتونو ته يې د (ورپو کې حارث د سفر یادښتونه) نوم ورکړ. هغه دخپلې سفرنامې په لومړۍ مخ کې داسې وليکل:

(اوس زه دخپل د پلار آشنا سره چې هغه ته کاکا جان وایم د هندوستان په لاره روان یم. هغه سترې شوی دی او په موټر کې ویده دی، مگر زه وینم یم او د موټر له بڼې څخه دباندې گورم. سره ددې چې ژمی دی خو هوا گرمېږي.)
نن د مرغومي د میاشتې اتمه نیټه ده او مونږ هندوستان ته رسيدلي یو. دهند پلازمینه د ډهلي ښار دی دهند د نفوسو

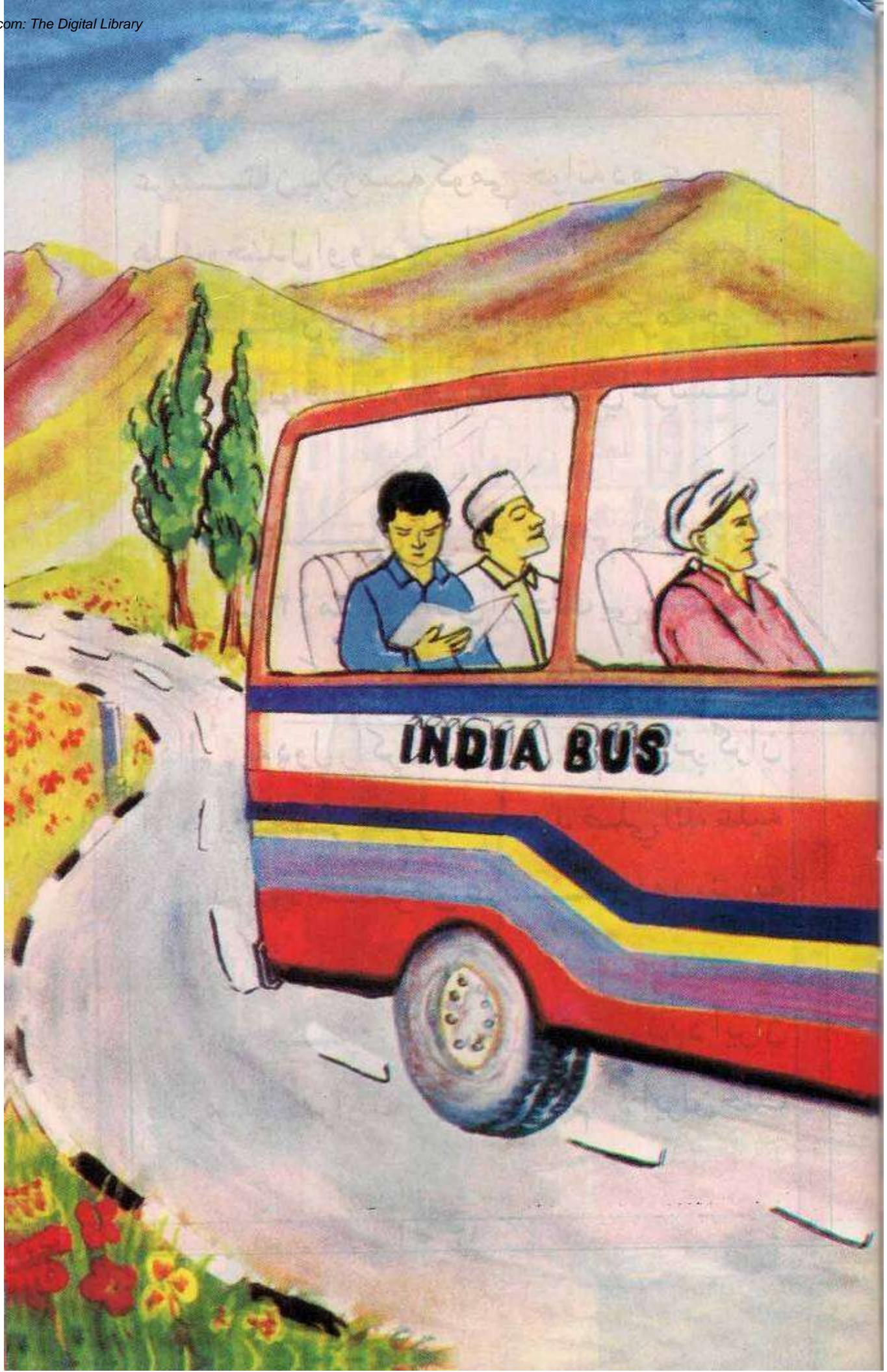

شمېره ۹۷۰ ميلونه ده.

يو هندوستانى هلك پلاستيكي خلطي
پلوري. هغه وايي چې په هندوستان کې د تيريو
د سـکورو، اوسپنې او سپينې طلا معدنونه
زيات دي. له هغه مې وپوښتل چې د کوم ښار
يې؟ ځواب يې را کړ: زه د بمبئي د ښاريم او
ويي ويل چې مونږ په هندوستان کې پيلان
اوشـيـدي لرو. دغه هندي هلك وويل په
هندوستان کې د ښوونځي هلکان او نجونې په
غورسره د ښوونکي درس ته توجه کوي.

نن وروسته له دوه او نيوله هندوستان
څخه سعودي عربستان ته راغلو. دلته هم
د هندوستان په شان هواگر مه ده. دلته يو عربي
هلك ښکاري باز لري له هغه مې وپوښتل د

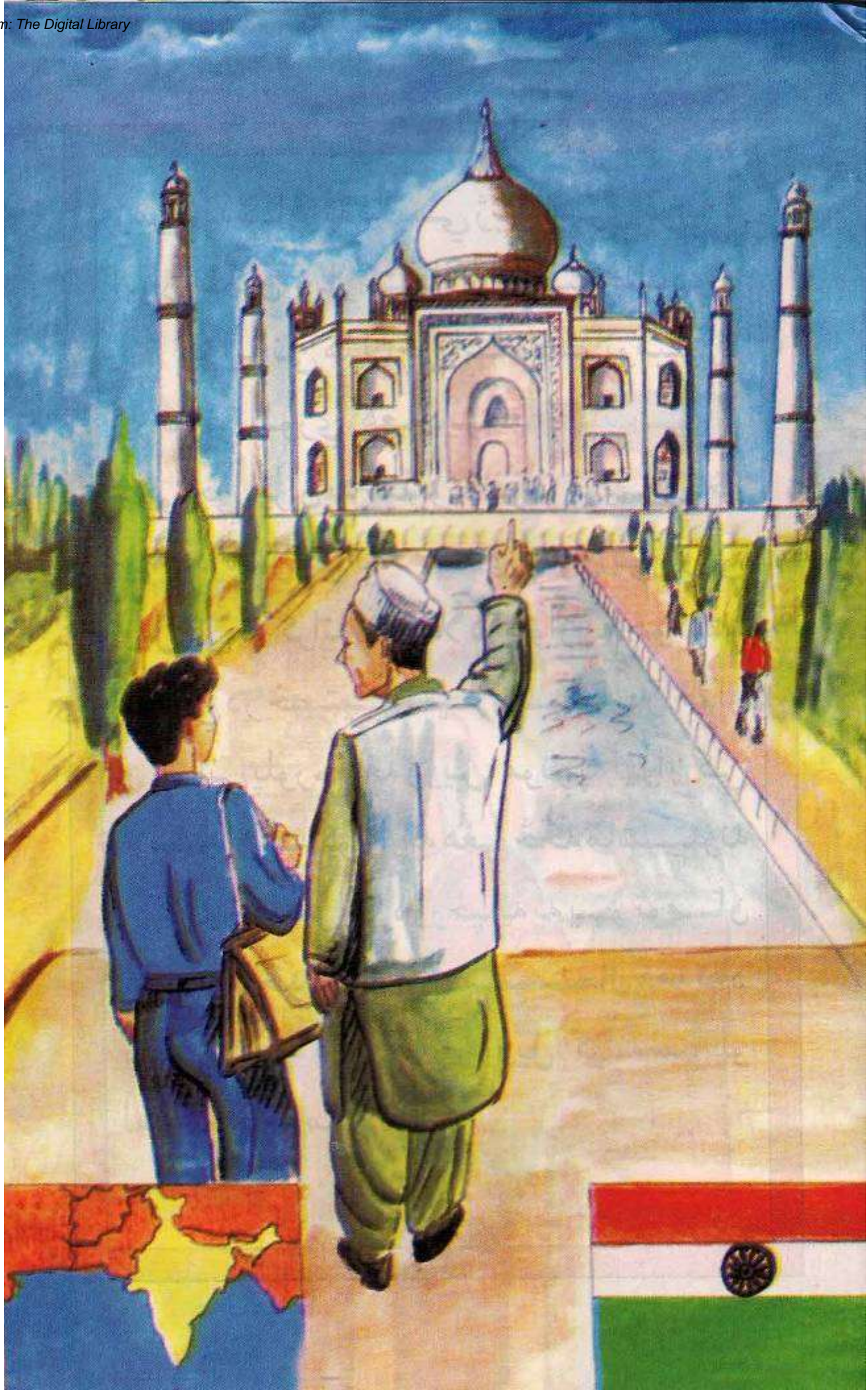

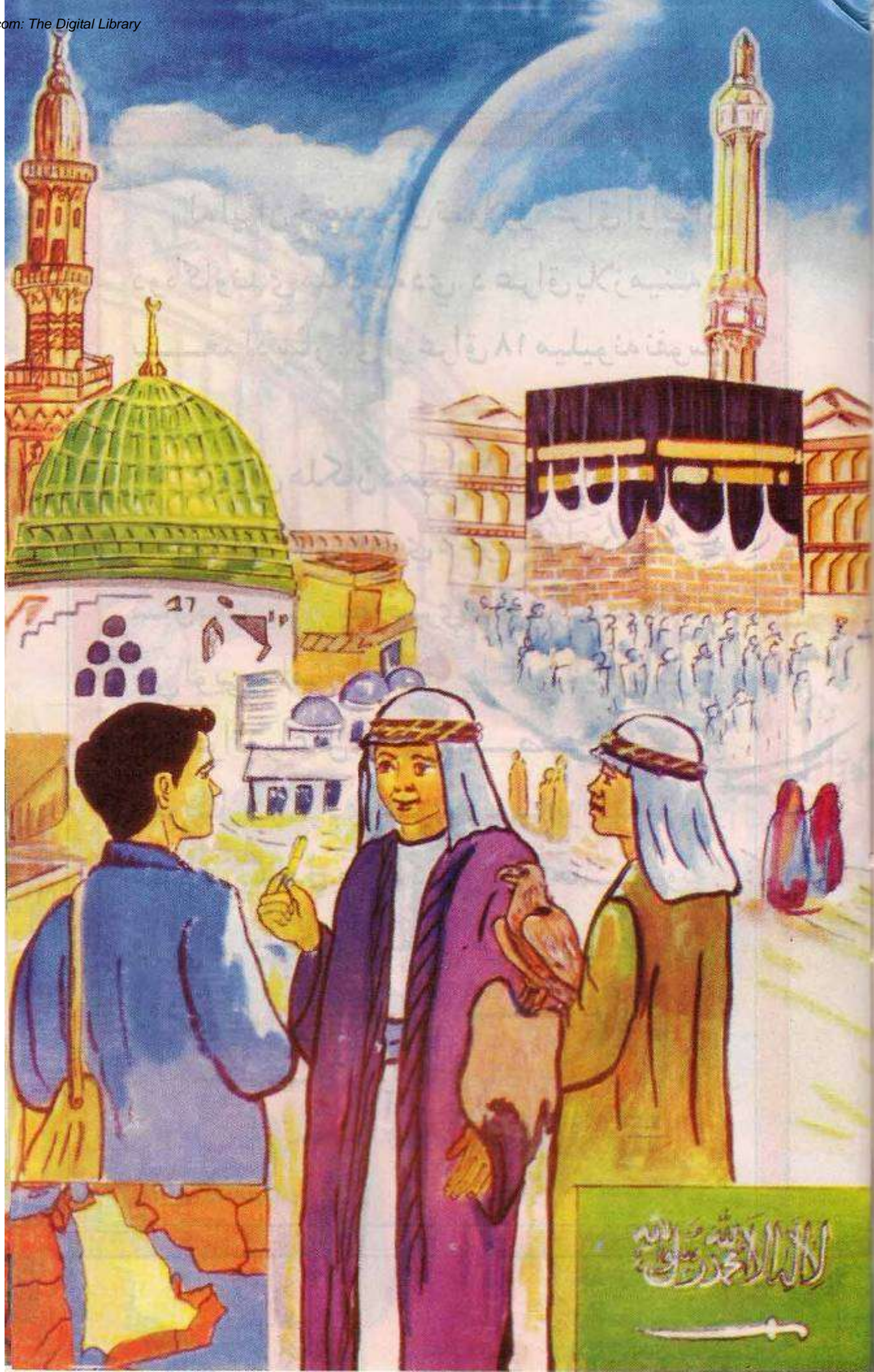
عربستان پلازمینه کومی خواته ده. عربي
هلك و خندل او ويې ويل: همدا د رياض بنار
د عربستان پلازمینه ده او مکه مکرمه چې د
مسلمانانو قبله ده هم په سعودي عربستان
کې ده.

په عربستان کې د خرما ونې ډيرې دي،
نفوس يې ۱۲ ميليونه دي او خلك يې په عربي
ژبه خبرې کوي. هغه عربي هلك ماته يو قلم
دهالې په ډول را کړ. هغه وويل چې زمونږ گران
او خوږ پيغمبر حضرت محمد صلي الله عليه
وسلم هم د سعودي عربستان د مدينې په
بنار کې دفن دي.

ډير سترې اوسنې ښارونه هم، نن د ايران
پلازمینه تهران ته راوړسېدم. د ايران خلك

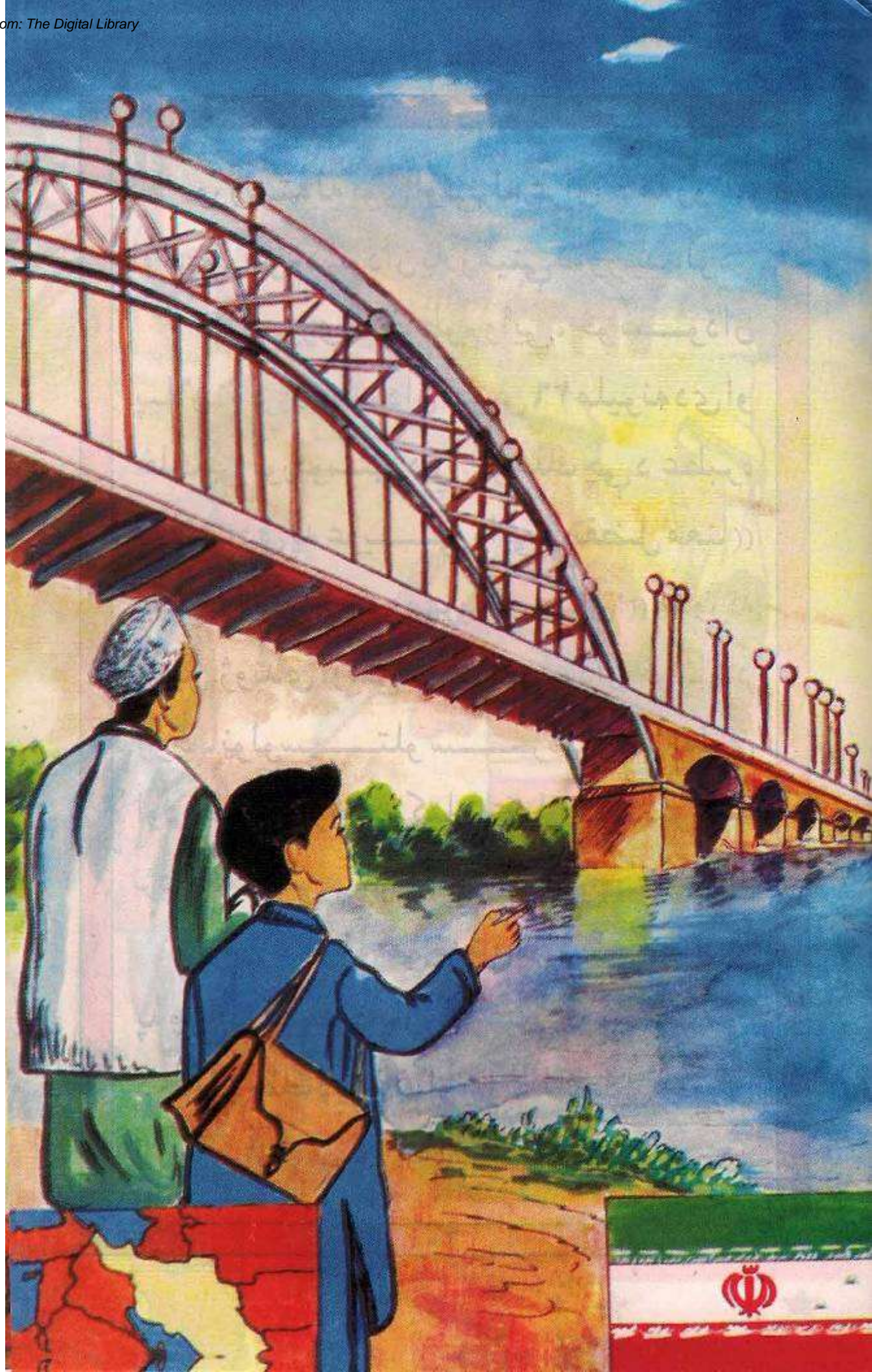

زمونر په شان په فارسي ژبه خبرې کوي. د
ایران هلکان زیار کښه او با نظافته خلك دي.
یو ایرانی هلك چې آغا ناصر نومیرې،
ورځپاڼې پلوري. هغه ډیر معلومات لري او
وایي چې ایران ۵۰ میلیونه نفوس لري. ورڅخه
مې وپوښتل چې ته د همدې تهران یې؟ ویې
ویل چې نه گرانه زه اصلاً د اهواز یم خودلته
دژمي در خستیو د تیرو لولپاره راځم او
ورځپاڼې پلورم. هغه وویل: مونر په ایران کې
اوسپنه او به کوو اوله هغې څخه ماشینونه
جوړوو. ناصر یوه ورځپاڼه په یو تومان
پلوري. ما خپل خامکي دسـتـمال هغه ته د
ډالی په توگه ورکړ. ناصر وویل: گرانه ستاسو
له ډالی څخه مننه کوم.

له ايران خخه عراق ته ولاړو. عراق او ايران
دوه گاونډي ملکونه دي. د عراق پلازمينه د
بغداد ښار دی او عراق ۱۸ ميليونه نفوس
لري.

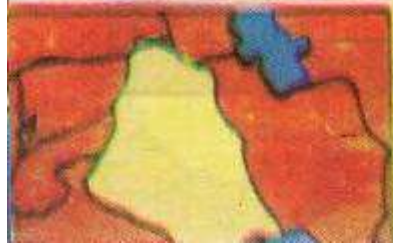
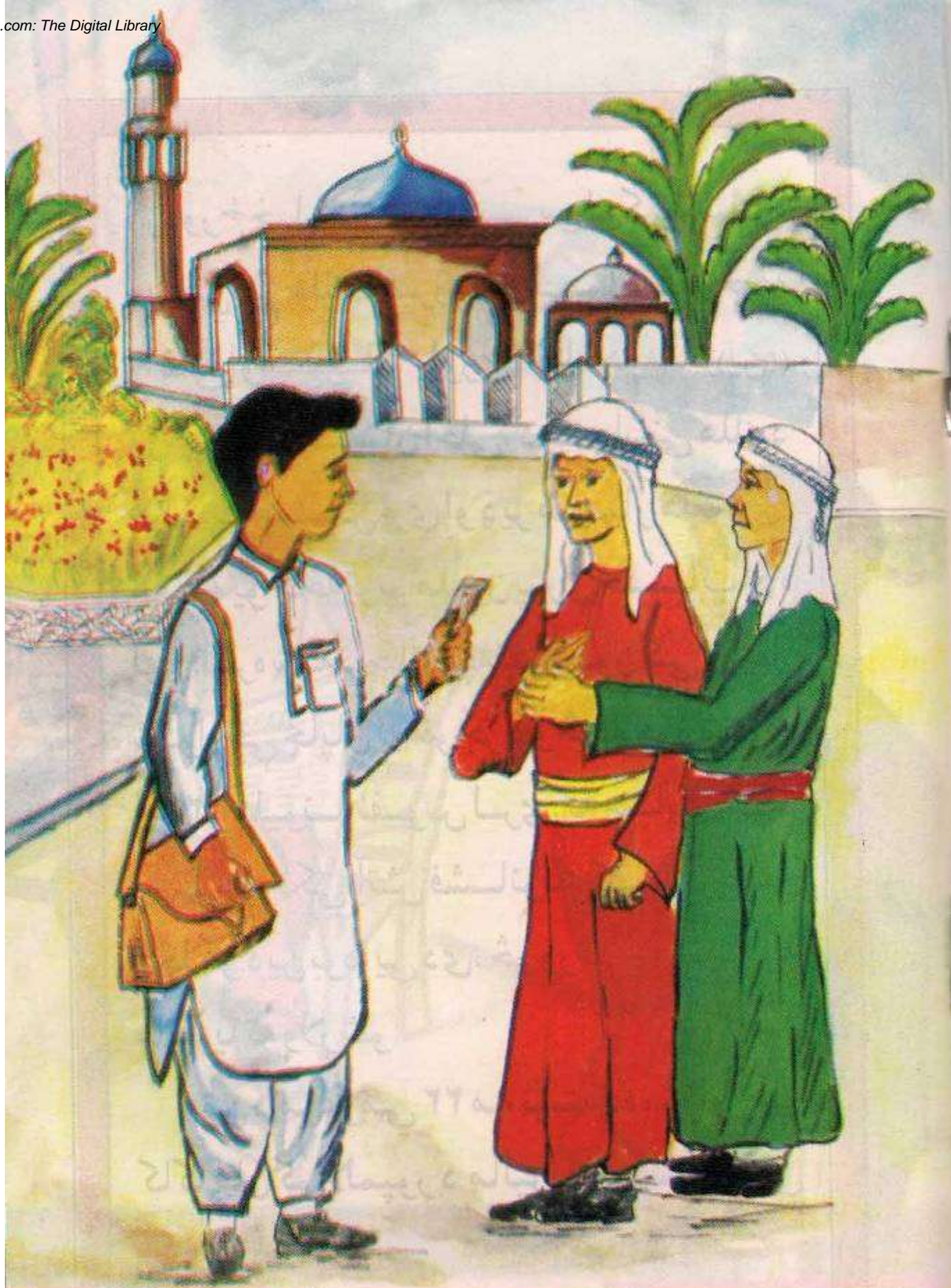
د عراق هلکان د مور او پلار له اجازې پرته
هيڅ کار نه کوي. هغوي د عربستان دخلکو په
شان په عربي ژبه خبرې کوي. خو تنه هلکان
چې لويې جامې پرځان او چلتارونه يې پرسروو
زما خواته راغلل. يويې دبصري او بل
دموصل د ښار دی هغوي ډير با نزا کته او ډير
موءدب رغيدل. ما هغوي ته افغانۍ روپۍ
ورکړلې اوله هغوي نه مې يو دينار واخيست.
زه د اتولې پيسې ساتم او د هغو
ټولگه (کلکسون) جوړوم.

وروسته له یوې اونۍ له عراق څخه ووتلو
اونن خرطوم د سودان پلازمینې ته ورسیدلو.
د پیل پوزې ته خرطوم وایي، خو سودان
پیلان نه لري. د سودان نفوس ۲۶ ملیونه دی او
خلک یې تورپوستي دي. یو هلک چې د عطبره
دولایت دی په عربي وایي: «تفضل معنا»
یعنې «له مونږ سره مهرباني وکړئ!» ما ورته
وویل: ژوندی اوسئ! د سودان ځوانان د
ورځپاڼو لوستلو سره ډیره مینه لري
او د مطالعې پروخت کتاب خپلو سترگو ته
نژدې نه نیسي.

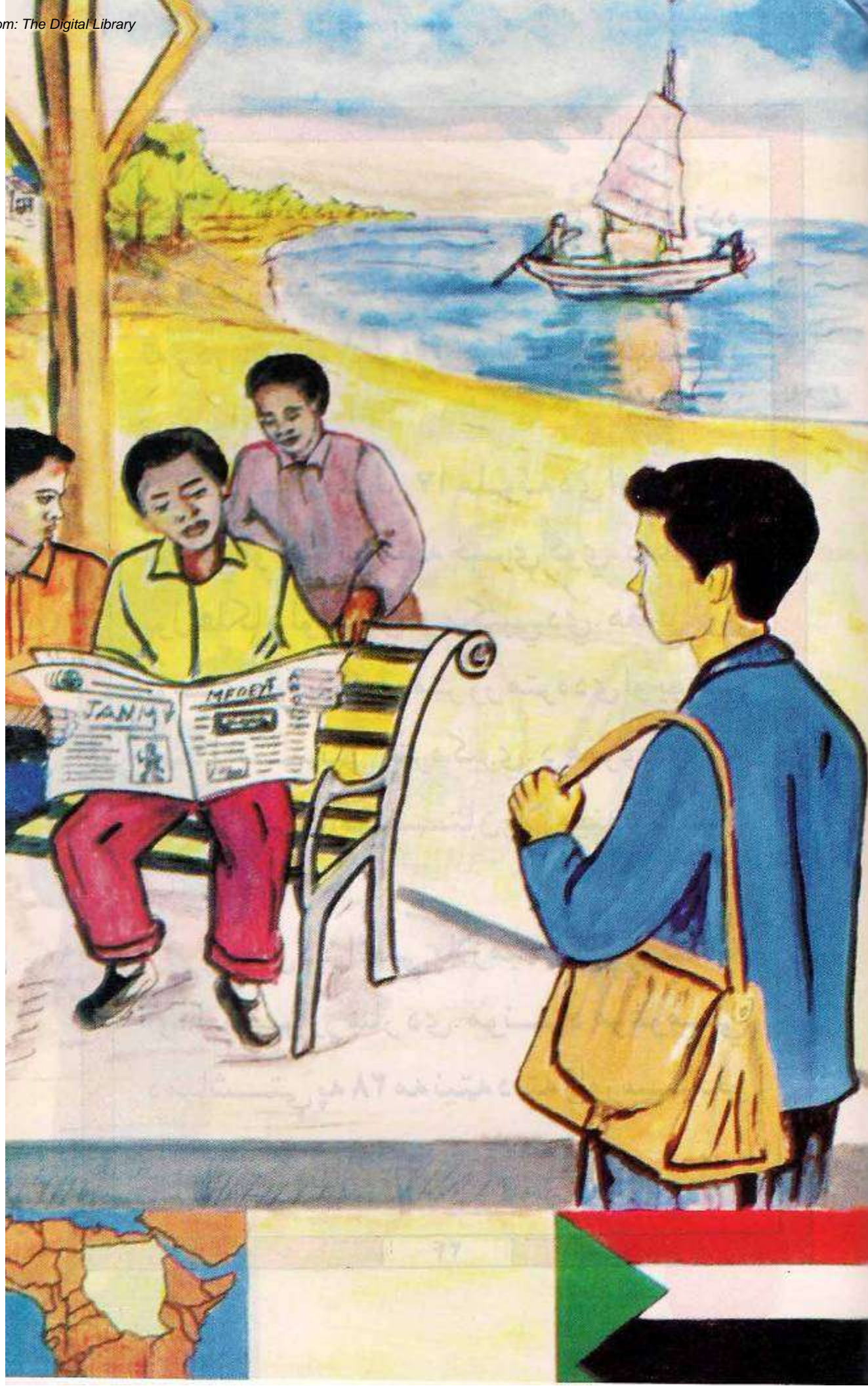
پرون د مرغومي پر ۱۵ مه نیټه د جمعې
په ورځ توکیو د جاپان پلازمینې ته ورسیدلو.
د جاپان خلک ډیر پاک او با نظافته دي. هغوی

هره ورخ خپل غابنونه په برس او کریم سره
وینځي. یو هلك د هیرو شـیـما له بناړخـخه
راغلي او کبان پلوري. خلك هغه ته ((ین))
ورکوي او کبان اخلي. دغه جاپانی هلك د
حساب ماشین لري او ډیر هوښیار هلك دی.
هغه له یو څخه تر یو ملیون پورې حساب زده
لري. تیره شپه د جاپان په تلویزیون کې وویل
شول چې جاپان له خو جزیرو څخه جوړ شوی
او ۱۲۵ ملیونه نفوس لري. په جاپان کې
ورغور ځونکي (آتش فشانونه) کیږي. د جاپان
د خلکو دین بودایي دی. خو ورځې وروسته به
مالیزیا ته ولاړ شو.

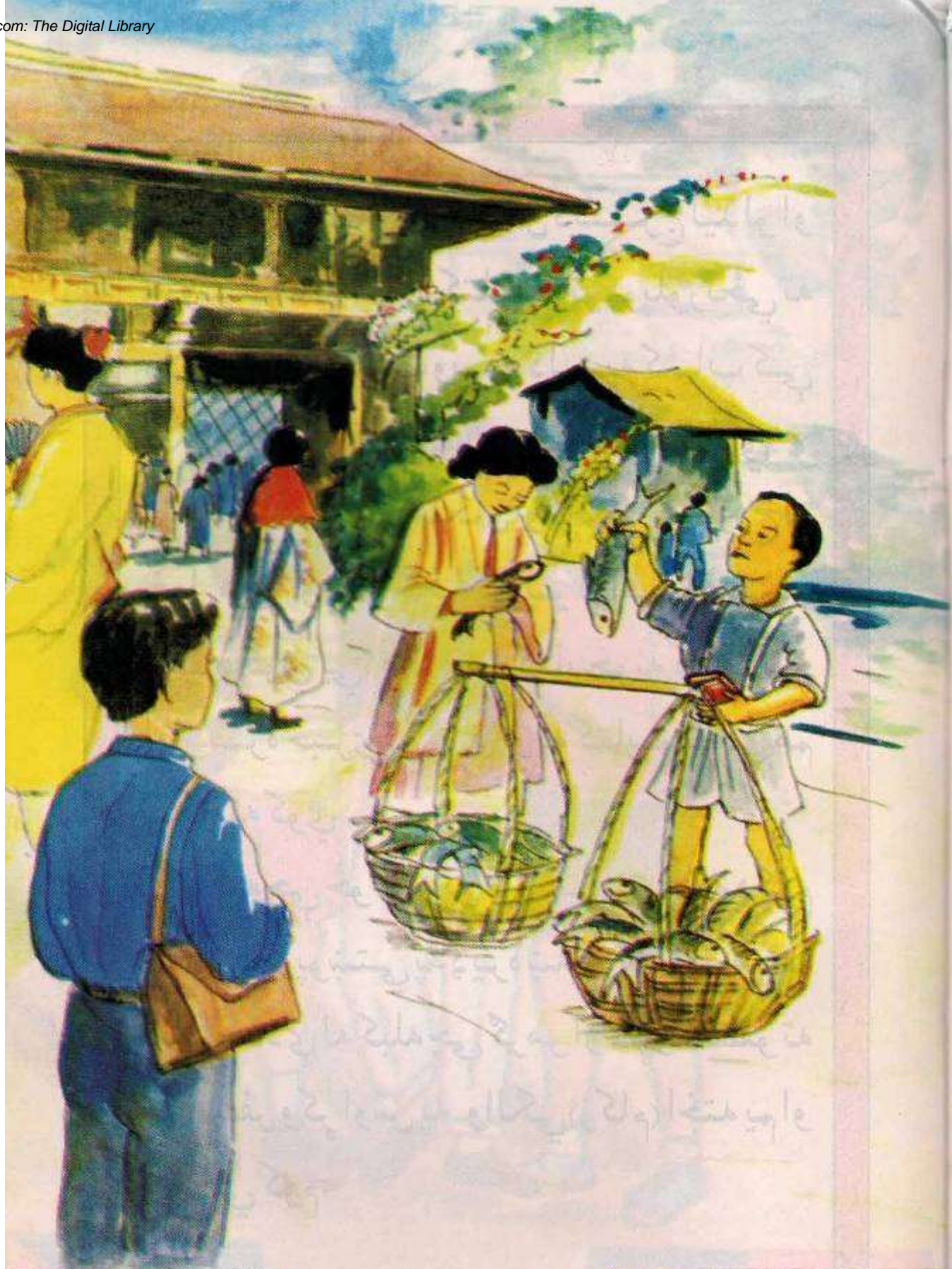
نن د مرغومي ۲۲ مه نیټه ده، زه او زما
کاکا جان کوالمپور د مالیزیا اسلامي

مملکت پلازمینې ته ورسیدلو. ډیر زده
کوونکي د پنانګ او کوچنګ څخه پلازمینې
ته د درس ویلو لپاره راځي او په پلازمینه کې
درس وایي.

د مالیزیا نفوس ۱۷ ملیونه دی او خلک په
مالایي او چینایي ژبه خبرې کوي. د مالیزیا
ټول هلکان لوبغاړي او مکتبي دي. هغوي ټول
پوهیږي چې یو کیلو متر زر متره دی او یو متر
سل سانتی متره کیږي. د هغوي دوه تنه
پوهیدل چې د افغانستان پلازمینه د کابل
ښار دی.

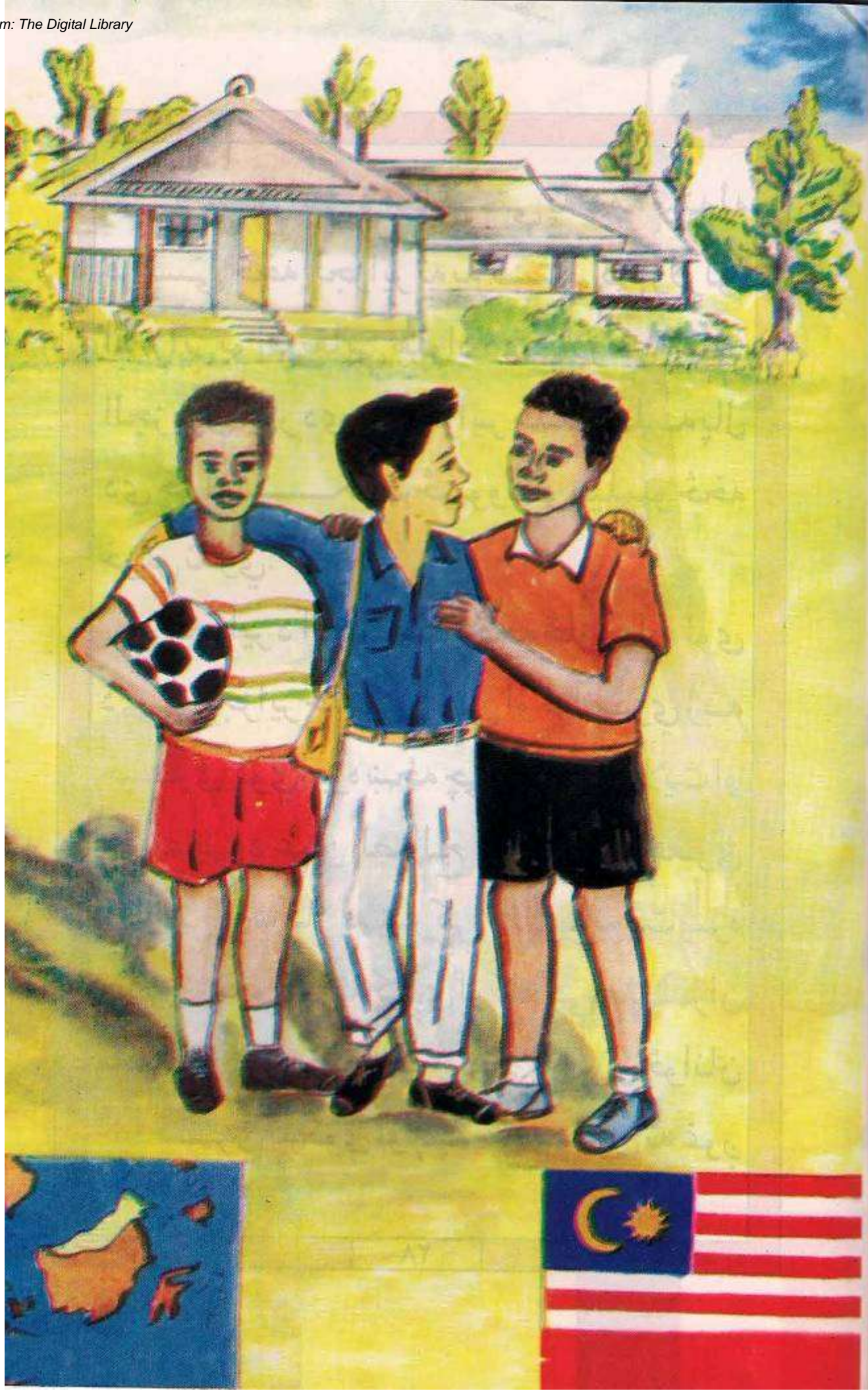
پاریس د فرانسې پلازمینه او یو ښایسته
او دلیدلو وړ ښار دی. مونږ د مرغومي
دمیاشتې په ۲۸ مه نیټه دلته راوړسیدلو

اونيغ (مستقيماً) د ايغل د بـرج ليدلو او
وروسته له هغه د كتابونو يوپلورنځي ته
ولاړو. ما يو كتاب وپيرو دلو. په كتاب كې
ليكلي وو چې فرانسه ۵۶ مليونه نفوس لري.

د فرانسې هلکان او نجونې هره ورځ له
خپل مور او پلار څخه يو يو فرانك اخلي او
ذخيره كوي يې. هغوي په كتابخونه كې په لوړ
آواز سره خبرې نه كوي او په كتابونو كې هم
ليكل نه كوي.

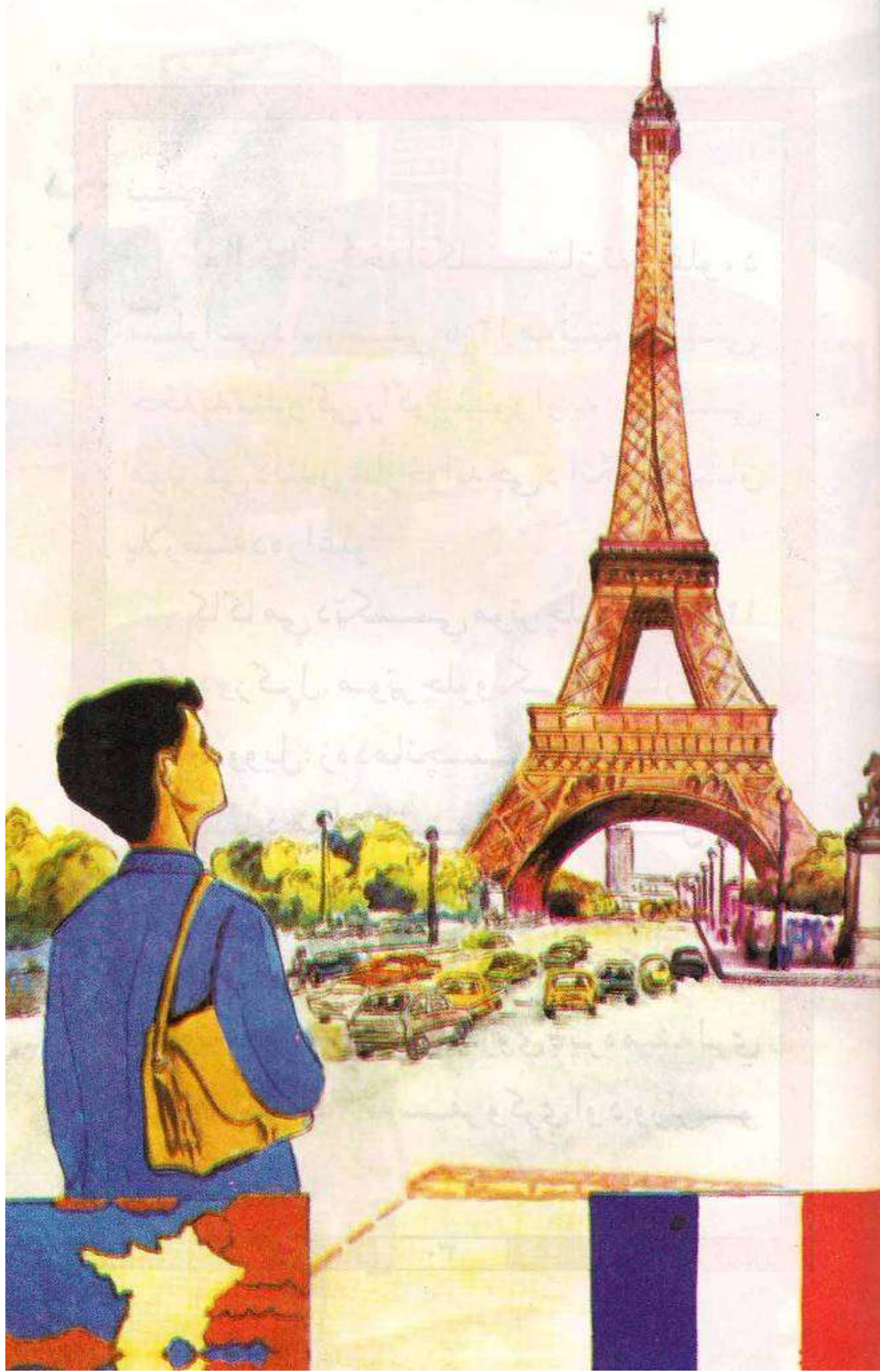
كله چې څوك له يو فرانسوي څخه د كوم
ځاى پته وپوښتي په ډيره بڼه توگه ورته پته
ښايي. د دې له كبله چې گرمو او سړو منطقو ته
مي سفر وكړ اوس په والگي (زكام) اخته يم او
پرینجی كوم.

د سلواغې د میاشتی په ۴ مه نیټه له
فرانسیسي څخه الجزایر ته په کښتی کې ولاړلو.
الجزایر یو افریقایي هیواد دی. پلازمینه یې د
الجزیرې ښار دی. د الجزایر خلك میلمه پال
دي خوله سـگرت څښوونكو میلمنو څخه
خوښ نه وي.

الجزایر د افغانستان څخه څلور واړه لوی
دی. د الجزایر خلك په عربي او فرانسوي ژبه
څېرې کوي. یوه ښځه چې د الگار د ولایت او
خاوند یې د عین الصالح د ولایت وو. هغوي
ویل چې د آهاگار په ښار کې خلك په نوبت سره
موټرونو ته ورپورته کیږي او کله چې مشران
څېرې کوي د الجزایر وړوکی او نوي ځوانان
څېرې نه کوي او چپه خوله هغوی ته غوږ

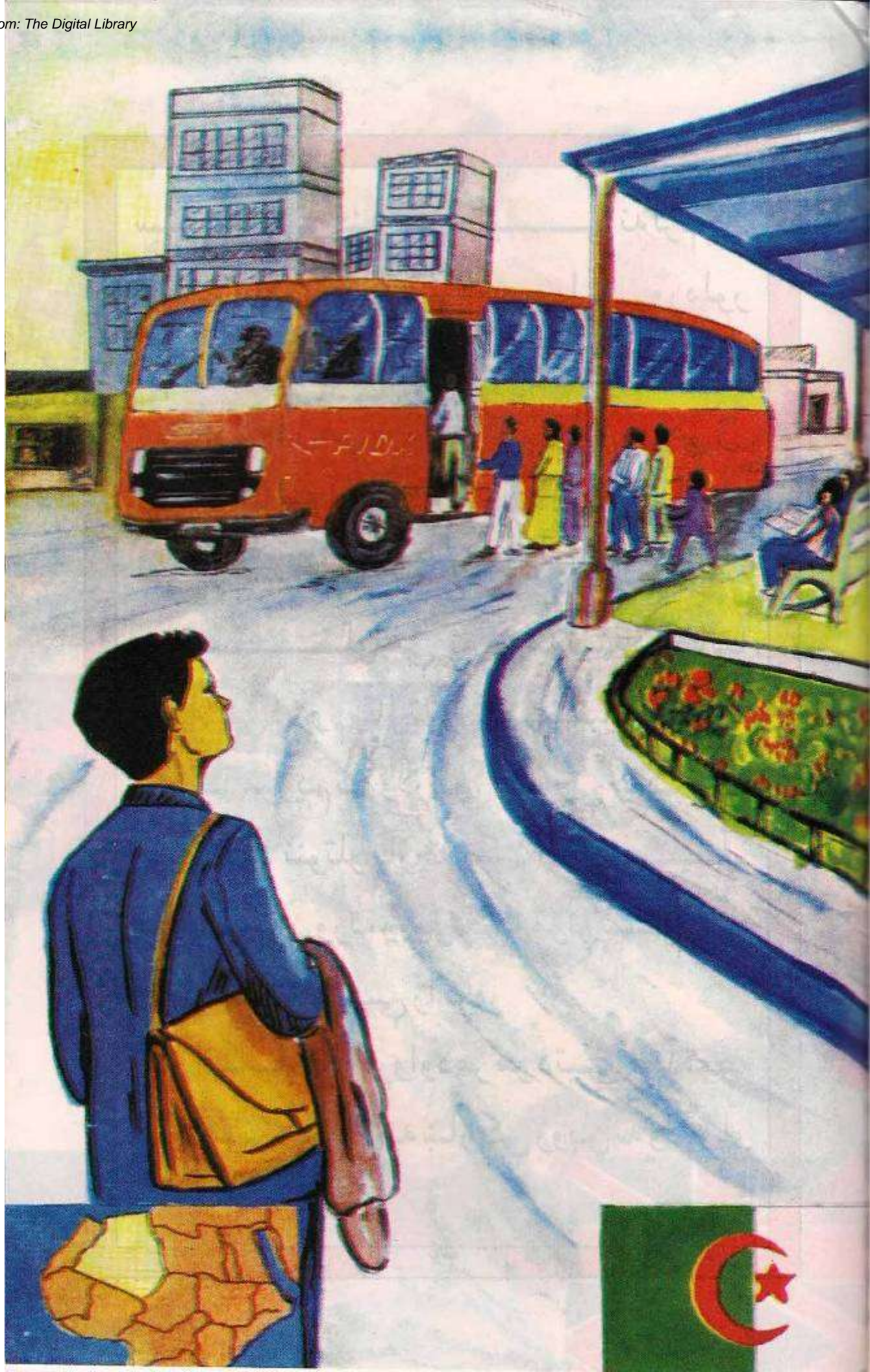

نيسي.

له الجزاير څخه انگلستان ته راغلو، د سلواغي د مياشتې په ۱۲ مه نيټه له کښتۍ څخه په بندر کې راکوز شو او په يوټکسي موټر کې د لندن ښار خواته چې د انگلستان پلازمينه ده راغلو.

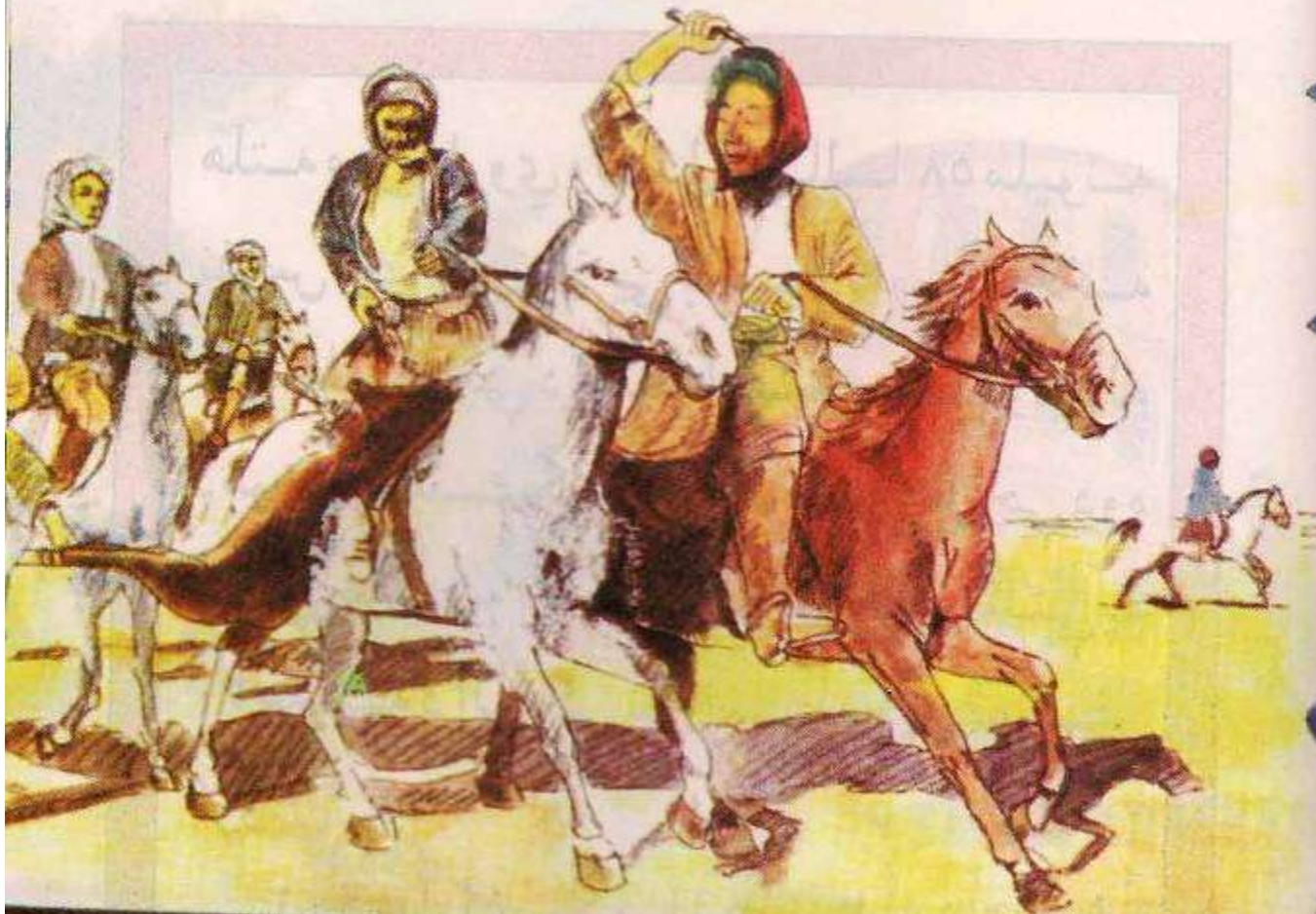
کاکا مې د ټکسي موټر چلوونکي ته ۱۲ پونډه ورکړل. موټر چلوونکي په لياره کې مونږ ته وويل: زه د مانچسټر د ښار يم. هغه زموږ د معلوماتو لپاره وويل چې انگلستان ۵۷ ميليونه نفوس لري او مونږ په لندن کې په انگليسي ژبه خبرې کوو. موټر چلوونکي وويل چې زما زوي ډيره مينه لري چې افغانستان ته سفر وکړي او د وزلوبو

سياليي وويني خوزه پيسسي نه لرم چي
افغانستان ته يي وليږم. هغه وويل چي وره لور
مي پوهيږي چي يو مليون لس لکه کيږي.

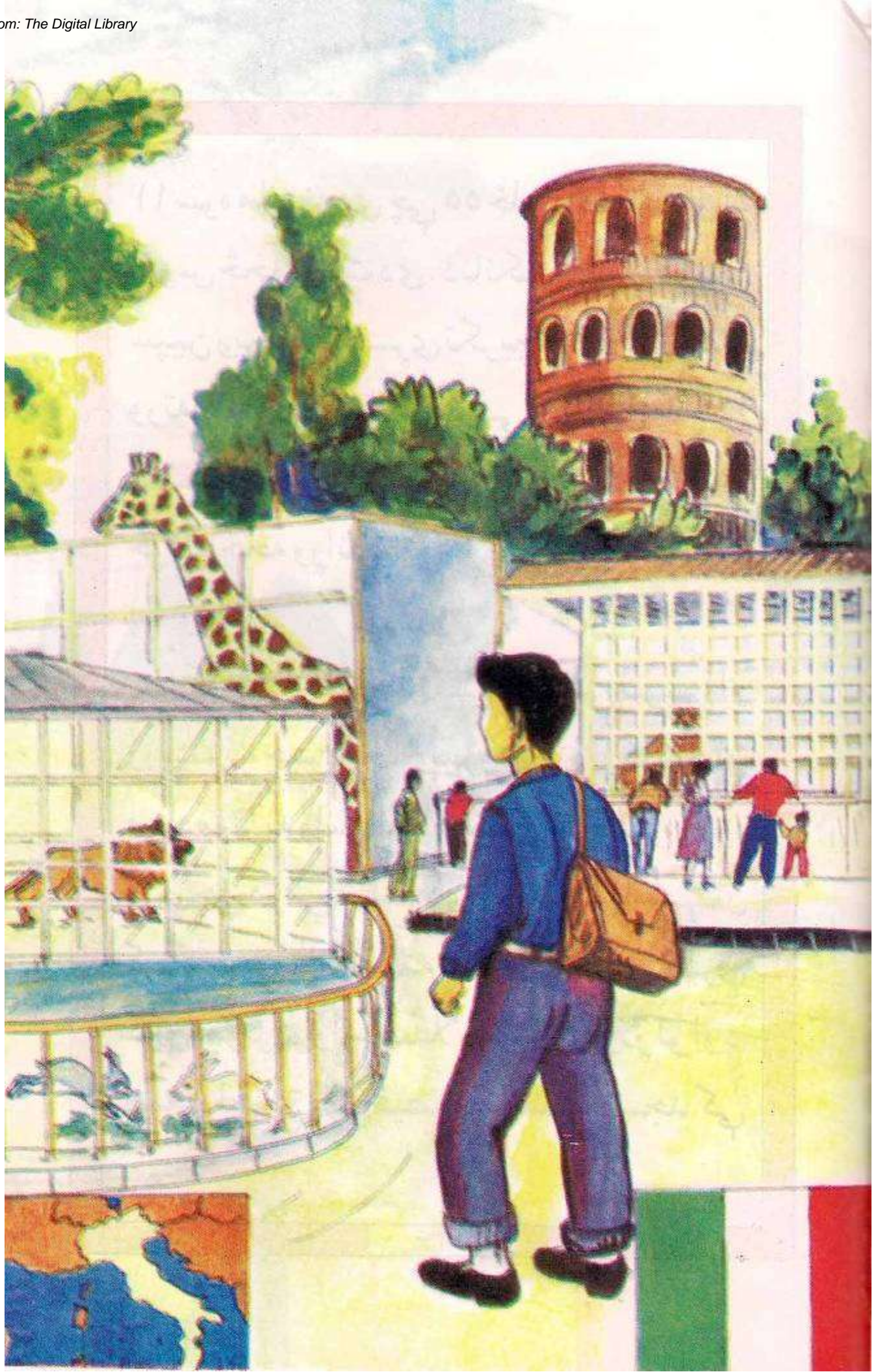
کاکا جان مي په لندن کي ويلي وو چي ژر
به ايتاليا ته ولاړ شوو او هلته به د ايتاليا له
موزيم څخه ليدنه وکړو. له همدې امله کله
چي د سولواغي په ۱۸ مه نيټه د ايتاليا
پلازميني د روم ښار ته ورسيدلو مونږ د
ايتاليا موزيم ته ولاړلو. کله چي کاکا مي
موزيم ته د ننوتلو پارچه (ټکټ) اخيستلو
موظف سږي ورته وويل چي زمونږ پيسسي ليره
دي، ماته ليره پيسسي راکړه.

ايتاليا د گوگړو او د مرمر د تيرپو معدنونه
لري. مونږ د ميلان په ښار کي ژوبن ته ولاړو او

هلته موخاروي وليدل. ايتاليا ۵۸ مليونه
نفوس لري چې ټول يې باسواده اوبا اخلاقه
دي. کله مې چې د ايتاليا نقشه وليدله
دموزې په شکل وه. کاکامې وويل چې دوه
ورځې وروسته يعنې د سلواغې د مياشتې په
۲۰ مه نيټه د الوتکې په واسطه چين ته سفر
کوو.

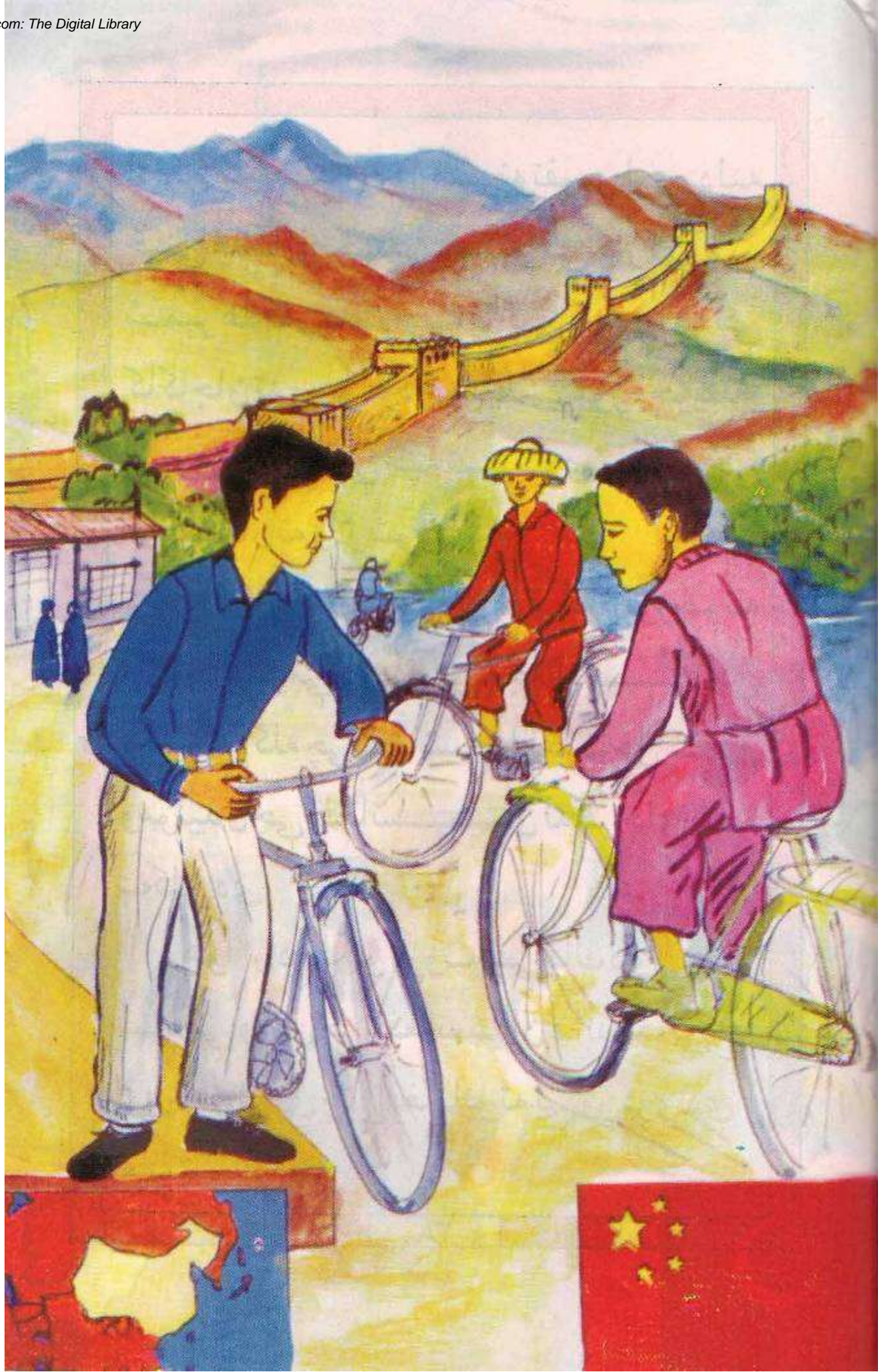
نن د سلواغې د مياشتې ۲۰ مه نيټه ده او
مونږ څو دقيقې مخکې د ۱۱ بجو څخه د چين
پلازمينې پکنګ کې له الوتکې څخه ښکته
شوو. کاکاجان مې دلته چيني لوبښي او
ورينم اخلي چې افغانستان ته يې يوسي.
چينايي هلکان هريو، يوبايسکل لري. په
چين کې نفوس ډيرزيات دی. د چين نفوس

۱۱ سوه ملیونه دی چي ۵۵ ځله د افغانستان له
نفوس څخه زیات دی. دنانکن په بنار کې یو
سپین بزیری ســــری تکرېچه پلوري او خلك
ورته ((یوان)) (چینایي پیسې) ورکوي. د چین
ماشومان ترکاری خوبنه لري او د ترکاری له
خوړلو څخه وړاندې ترکاری او خپل لاسونه
بڼه وینځي.

کله چې کاکاجان مې چینایي لوبښي او
ورینم له چین څخه وپیرودل، زه او کاکاجان
مې د موټر په واسطه پاکستان ته راغلو. سره
ددې چې د ژمي موسم دی خو هوا په پاکستان
کې گرمه ده. خلك دلته په اردو ژبه خبرې
کوي. مونږ یو وار اسلام آباد ته ولاړ لو او د
جمعي لمونځ مو د فیصل په مسجد کې

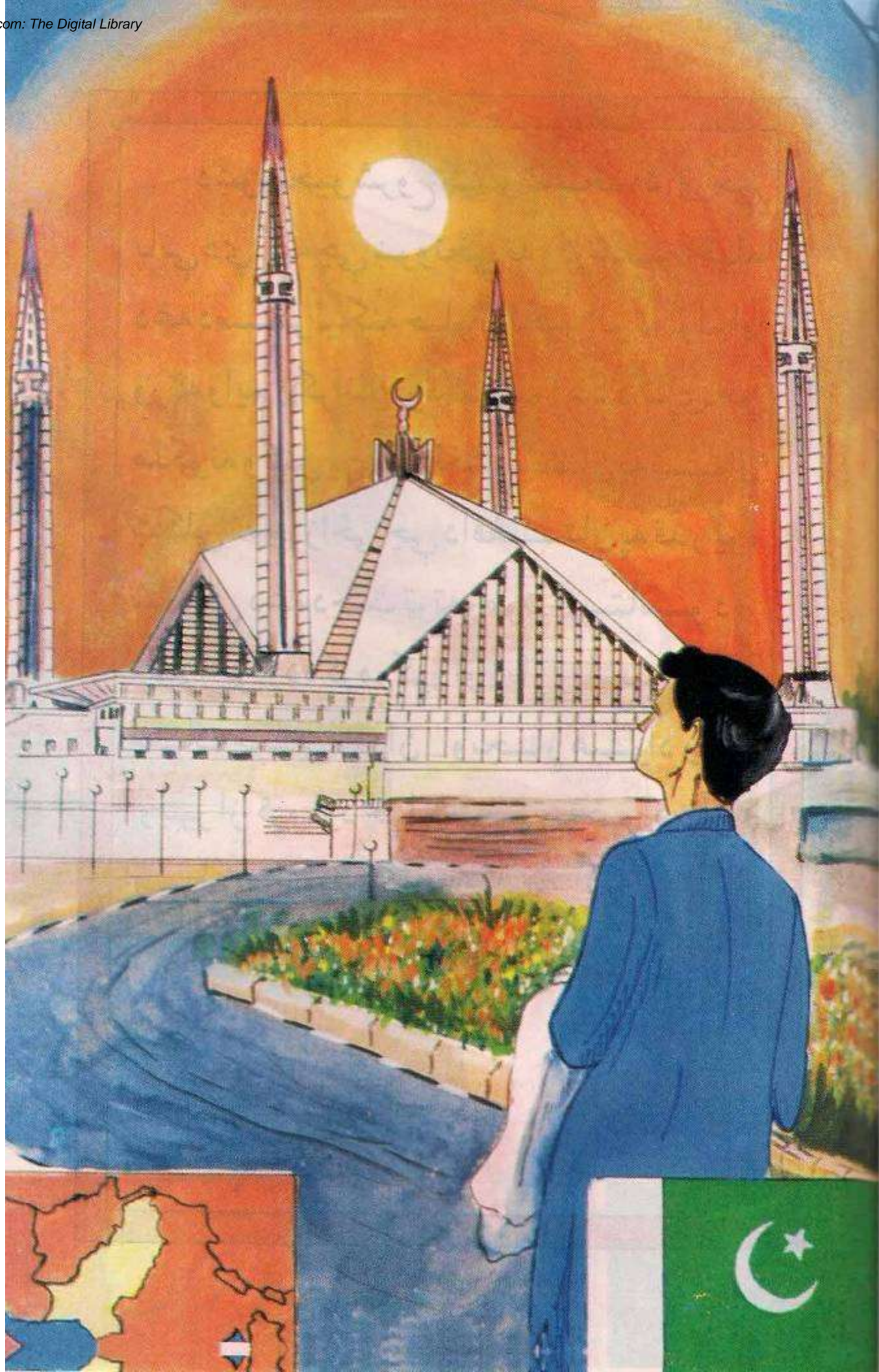

ادا کر. پاکستان ۱۴۰ ملیونه نفوس لري. دلته
حینی هلکان د خبستوپه بتیو کې کار کوي. یو
شمېر هلکان یخې اوبه یا گني پلوري. ما مې
کا کا جان ته وویل: زه خپل پلار، مور، خویندو
او ورور پسې خپه شوی یم راحه چې
افغانستان ته ولاړ شوو.

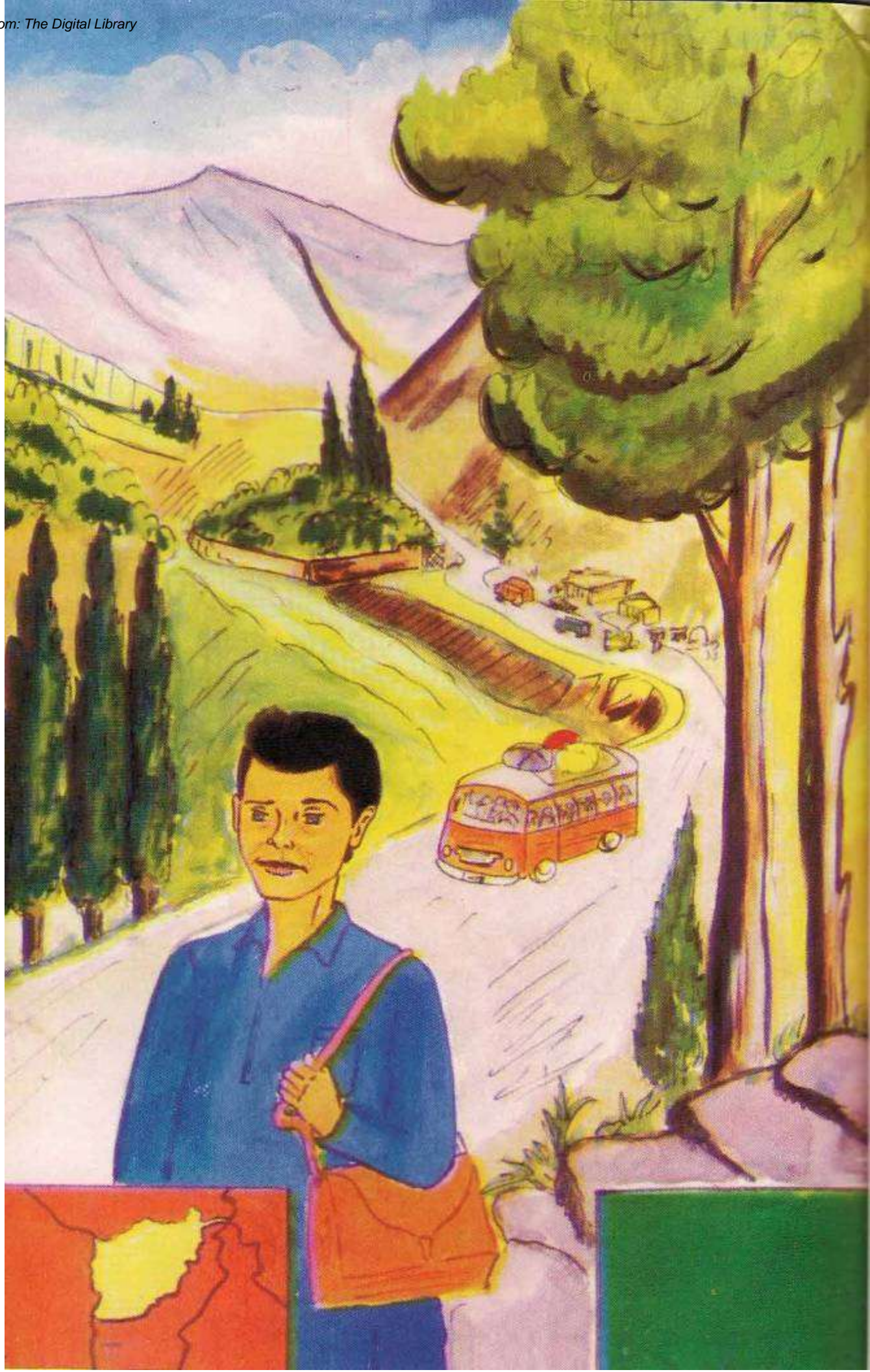
د کب په ۲۵ مه نیټه په موټر کې تورخم ته
راغلو، د غرمې ډوډۍ مویه جلال آباد کې
وخور له. کله چې افغانستان ته داخل شوو
ومولیدل چې افغانستان له هر ځای څخه
بنکلی دی.

هوا او د خلکو زړونه یې پاک دي. د ځان
سره مې وویل چې افغانستان د الله تعالی (ج)
لوی نعمت دی چې افغانانو ته یې ورکړی دی.

د بنوونځيو شروع كيدو ته پنځه (۵) ورځې
پاتې دي. كله چې بنوونځي ته ولاړشم، خپله
دغه د سفر ليكنه خپلو ټولگيو الو ته لولم او
ورته وايم: ((گرانو ټولگيو الو! ما د نړۍ خو
ملكونه وكتل يوهم د افغانستان په شان
بنكلي نه و، راځئ چې د افغانستان په قدر پوه
شو چې دغه د جنت ټوټه زمونږ اوستاسوده.
راځئ چې زده كړه وكړو او زيار وباسو چې دا
جنگ خپلي، وړان-ويجاړ هيواد ودان
اوبنيراز كړو او د خپل ټاټوبي په غيږ كې آرام
اوسوله ييز ژوند وكړو.

پاي

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**